

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2020-964
Den 19. april 2020

Uformel videokonference for udenrigsministre den 22. april 2020

SAMLENOTAT

<u>1. Ukraine.....</u>	<u>2</u>
<u>2. EU's Østlige Partnerskab</u>	<u>5</u>

1. Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en generel drøftelse af situationen i Ukraine med COVID19-situationen som bagtæppe. Sundhedskrisen kan blive særdeles vanskelig i Ukraine, og der kan ventes udtrykt behov for støtte til Ukraine – både politisk og økonomisk. Der forventes på mødet udtrykt fortsat støtte til implementeringen af Minsk-aftalen som den politiske løsning på konflikten i det østlige Ukraine og fortsat opbakning til EU's ikke-ankendelse af den illegale russiske annektering af Krim. For så vidt angår reformprocessen i Ukraine forventes anerkendelse af de betydelige fremskridt og den ambitiøse reformdagsorden såvel som en klar opfordring til den nye regering om ikke at lade COVID19-krisen svække det fortsatte reformarbejdet på centrale områder, bl.a. anti-korruptionsområdet.

2. Baggrund

Der forventes en drøftelse af udviklingen i Ukraine med vægt på konflikten i Østukraine og reformprocessen med COVID19-krisen som bagtæppe. Ukraine har reageret relativt tidligt på sundhedskrisen og lukket store dele af samfundet ned. Indtil videre er de officielle tal for smittede og døde relativt begrænsede, men tallene er hastigt voksende og der forventes at være et stort mørketal. Hospitalsvæsenet er et af de områder, der endnu ikke er reformeret, og kapaciteten til at håndtere et stort antal smittede vurderes meget begrænset. Krisen forventes at få store økonomiske konsekvenser for Ukraine, der var i en begyndende positiv udvikling efter en voldsom økonomisk nedtur i 2014-15 med starten på konflikten med Rusland. IMF vurderer et fald i BNP i år på 7,7%. EU har annonceret en hjælpepakke til EU's østlige partnere, hvorigennem Ukraine ventes at modtage €190 mio. til at støtte umiddelbare og kortsigtede indsatser, bl.a. til WHO's arbejde i landet og støtte til små og mellemstore virksomheder.

Der ses ingen afgørende fremskridt i løsningen af konflikten i det østlige Ukraine. Siden Ukraines præsident Zelenskyy kom til magten i juni 2019 har Ukraine taget en række skridt for at skabe bevægelse i forhandlingerne om gennemførelsen af Minsk-aftalen, der er den eneste aftale parterne har tilsluttet sig om en politisk løsning på konflikten. Der blev på den baggrund afholdt topmøde i Normandiet-formatet (Tyskland, Frankrig, Rusland og Ukraine) i december 2019 i Paris. Aftalen indgået på topmødet er kun delvist blevet gennemført, og der er fortsat daglige brud på den aftalte våbenhvile. Ukraine udtrykker bekymring for, at Rusland søger at udnytte COVID19-krisen til at fremme sanktionslempelser. Humanitære organisationer og internationale OSCE-observatører oplever, at russisk-støttede separatister begrænser adgangen til det separatist-kontrollerede område i det østlige Ukraine under påskud af smittespredning. Sundhedssituationen i separatist-kontrollerede område er kilde til stor bekymring, da befolkningen har en høj andel af ældre og et ringe sundhedssystem. Med etableringen af en jernbaneforbindelse fra Rusland til den illegalt annekterede halvø Krim har Rusland på ny krænket Ukraines territoriale integritet.

Ukraines politiske ledelse har siden sidste sommer taget en række vigtige skridt på reformområder som antikorruption, energi, valglov, den offentlige anklager, digitalisering og forbedring af erhvervsvilkår. Den nye regering, der blev indsat den 4. marts i år, har meddelt at ville fortsætte den ambitiøse reformproces, der dog må forventes udfordret af COVID-19 situationen. Udskiftningen af flere reform-orienterede ministre og af den reformvenlige

offentlige anklager har vakt bekymring. COVID-19-situationen har yderligere forstærket behovet for et nyt snarligt IMF-hjælpeprogram, og IMF har bl.a. opstillet krav om parlamentets vedtagelse af en banklov, hvorom der pågår svære forhandling. Der er stadig mange udfordringer på reformsiden. Kampen mod korruption og oligarkers fortsatte indflydelse i det politiske system står som centrale udfordringer.

Danmark har siden 2014 opnået en særlig stærk profil vedrørende støtte til Ukraines reformproces, bl.a. ved at opretholde Ukraine på EU's dagsorden. Den nuværende fase af Danmarks bilaterale støtte under Naboskabsprogrammet (2017-2021) har et budget på DKK 860 mio., heraf ca. 2/3 til Ukraine og den øvrige del til Georgien. Danmark leder EU's anti-korruptionsprogram i Ukraine. Dele af den danske støtte tilpasses situationen i lyset af COVID-19, herunder civilsamfundsstøtten og arbejdet med medier og desinformation.

3. Formål og indhold

Der forventes en bred drøftelse af situationen i Ukraine med vægt på både konflikten med Rusland og reformprocessen, begge i lyset af COVID-19 situationen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes udtrykt støtte til Ukraine, der står i en vanskelig situation med COVID19-krisen. Der kan ventes opbakning til fortsat EU-støtte til reformprocessen, og opfordring til at fastholde momentum på centrale områder trods udfordringen med COVID-19. Der forventes generel opbakning til EU's ikke-ankendelsespolitik i forhold til Krim og flere kan ventes at udtrykke bekymring over anlæggelsen af en jernbaneforbindelse over Kerch-strædet. Der forventes ligeledes opbakning til behovet for implementering af Minsk-aftalen som grundlag for en politisk løsning af konflikten i det østlige Ukraine.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at et reformeret, stabilt og velstående Ukraine er Ukraines bedste modsvar til russisk aggression. EU bør fortsat yde en betydelig støtte til Ukraines reformproces og opfordre Ukraine til at fastholde reformtempo på centrale områder trods udfordringerne fra COVID-19. Fra dansk side støttes EU's COVID-19-hjælpepakke til Ukraine. I relation til konflikten i det østlige Ukraine støtter regeringen fuldt ud op om Ukraines suverænitet og territoriale integritet og om en fuld implementering af Minsk-aftalen, herunder med fastholdelse

af, at varigheden af EU's økonomiske sanktioner mod Rusland er bundet til den fulde implementering af Minsk-aftalen. Regeringen støtter fuldt ud EU's ikke-ankendelsespolitik i forhold til Ruslands illegale annektering af Krim.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Ukraine har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 11. oktober 2019.

2. EU's Østlige Partnerskab

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af situationen i de seks lande i EU's Østlige Partnerskab i lyset af COVID19-krisen. Drøftelsen forventes både at omhandle udviklingen i partnerlandene samt EU's handlemuligheder ift. at støtte partnerlandene politisk og økonomisk både i den akutte sundhedskrise såvel som den efterfølgende socioøkonomiske genopretning. Risikoen for, at de østlige partnerlande vil blive ramt hårdt af sundhedskrisen og økonomisk, vurderes at være høj.

2. Baggrund

Det Østlige Partnerskab blev etableret i 2009 og udgør rammen for EU's samarbejde med de seks østlige partnere (Ukraine, Georgien, Hviderusland, Moldova, Armenien og Aserbajdsjan). Partnerskabet udgør omdrejningspunktet for en europæisk orienteret reformdagsorden, der kan fremme stabiliteten og velstanden i nabolandene mod øst. Den 18. juni 2020 er der planlagt topmøde i EU's Østlige Partnerskab, om end dette muligvis bliver udsat i lyset af den aktuelle situation.

Sundhedskrisen har potentiale til at blive meget alvorlig for landene. De officielle tal for registrerede smittede og døde er indtil videre relativt beskedne, men der er et stort mørketal og i flere af landene er der ikke den fornødne transparens fra myndighedernes side, særligt i Hviderusland, hvor man i modsætning til de øvrige ikke har valgt at lukke samfundet ned. Landene vil blive hårdt ramt økonomisk. Den politiske situation i nogle af landene udgør en markant udfordring i form af politisk polarisering og territoriale konflikter, herunder ingen eller begrænset adgang til ikke-regeringskontrollerede områder, hvor der kan være stor usikkerhed om sundhedskrisens omfang. Der er en risiko for, at sundhedskrisen udnyttes til at indføre politiske tiltag, der går imod det vigtige reformarbejde i partnerlandene, hvilket der er eksempler på i Aserbajdsjan og Moldova. Den aktuelle sundhedskrise har forstærket udfordringer forbundet med desinformation i partnerlandene. Vurderingen er, at COVID19-krisen vil ramme regionen hårdt, og at EU's politiske og finansielle støtte vil være afgørende både i den akutte sundhedskrise og i den afledte økonomiske krise.

EU-Kommissionen har mobiliseret en nødpakke til de østlige partnerlande, der består af 80 mio. euro til at dække akutte behov og op til 883 mio. euro for at støtte den socioøkonomiske genopretning i regionen oven på krisen. På det regionale niveau vil 30 mio. euro blive doneret i samarbejde med WHO til landenes nationale sundhedssystemer (respiratorer, værnemidler, oplæring af sundhedspersonel mm.) og oplysningskampagner til befolkningen. 11,3 mio. euro vil gå til et Solidaritetsprogram for det Østlige Partnerskab til støtte for sårbare grupper i partnerlandene. For at begrænse de socioøkonomiske konsekvenser af sundhedskrisen vil 100 mio. euro blive øremærket små- og mellemstore virksomheder gennem krisen. Derudover vil allerede eksisterende værktøjer med en værdi på op til 700 mio. euro blive omstruktureret, med henblik på at afhjælpe den socioøkonomiske krise i partnerlandene på lidt længere sigt.

3. Formål og indhold

Der forventes en drøftelse af situationen i de seks lande i EU's Østlige Partnerskab i lyset af COVID19-krisen med vægt på EU's handlemuligheder ift. at støtte partnerlandene.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt udtrykt opbakning til EU's støtte til de østlige partnere, herunder indsatser til at understøtte landene i den aktuelle krisesituation.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at forholdet til landene i EU's Østlige Partnerskab bør fastholdes højt på EU's dagsorden. Det gælder også i den nuværende sundhedskrise, hvor der er et stort behov for støtte. Det er i EU's interesse, at den politiske og økonomiske stabilitet i nabolandene mod øst understøttes, og at landene fastholdes på en reformkurs. I tråd med de danske prioriteter for det Østlige Partnerskab vil regeringen arbejde for, at også den grønne dagsorden, herunder klima- og miljøtiltag, indtænkes i den socioøkonomiske genopretning ovenpå COVID19-krisen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

EU's Østlige Partnerskab blev sidst forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for Rådsmødet den 8. april 2019.